

Film

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner som väckts under allmänna motionstiden 2001/02. I flera motioner tas frågor upp med anknytning till 2000 års filmavtal. Motionsyrkandena handlar om att filmavtalet skall utvärderas, att frågan om resurser till nya regionala filmcentrum skall tas upp i den nu påbörjade avstämningen av filmavtalet, att förslag ges till hur begreppet kvalitetsfilm skall definieras och tillämpas samt att utfallet av folkrörelsernas filmverksamhet skall ses över. Vidare behandlas motionsyrkanden om att en satsning skall göras på de nationella minoriteterna inom filmens område och att projektet Film i Sameland och Tornedalen skall förverkligas. Övriga filmfrågor som behandlas är förslag om att inrätta en utvecklingsfond, att finansiera en årligt utkommande filmkatalog, att offentlighetsprincipen bör gälla för Svenska institutet och att beteendevetenskaplig kompetens bör säkerställas då beslut skall fattas om åldersgräns på film. Slutligen behandlas en fråga om ideella kulturföreningars verksamhet och entreprenad.

Samtliga dessa motioner har avstyrkts.

I betänkandet finns åtta reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Filmavtalet.....	5
EU och filmpolitiken.....	6
Övrig information.....	7
Utskottets överväganden	8
Filmfrågor med anknytning till 2000 års filmavtal.....	8
Utvärdering av 2000 års filmavtal	8
Regionala filmcentrum	9
Kvalitetsbegreppet.....	9
Folkrorelsernas filmverksamhet	10
En satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område	11
Projektet Film i Sameland och Tornedalen.....	11
Övriga frågor	12
Inrättande av en utvecklingsfond.....	12
Filmkatalog.....	13
Handlingsoffentlighet	13
Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film.....	14
Ideella kulturföreningars verksamhet och entreprenad	15
Reservationer.....	16
1. Utvärdering av 2000 års filmavtal (punkt 1), (m, fp).....	16
2. Regionala filmcentrum (punkt 2), (kd).....	16
3. Kvalitetsbegreppet (punkt 3), (kd).....	17
4. En satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område (punkt 5), (v).....	17
5. Projektet Film i Sameland och Tornedalen (punkt 6), (mp)	18
6. Inrättande av en utvecklingsfond (punkt 7), (fp, mp)	18
7. Handlingsoffentlighet (punkt 9), (kd).....	18
8. Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film (punkt 10), (kd)	19
Särskilda yttranden	20
1. Projektet Film i Sameland och Tornedalen (punkt 6), (v)	20
2. Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film (punkt 10), (fp, mp).....	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	21
Motioner från allmänna motionstiden 2001.....	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvärdering av 2000 års filmavtal

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr205 yrkande 12.

Reservation 1 (m, fp)

2. Regionala filmcentrum

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr418 yrkande 11.

Reservation 2 (kd)

3. Kvalitetsbegreppet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr418 yrkande 12.

Reservation 3 (kd)

4. Folkrörelsernas filmverksamhet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr315.

5. En satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr420 yrkande 5.

Reservation 4 (v)

6. Projektet Film i Sameland och Tornedalen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr420 yrkande 4 samt 2001/02:Kr422 yrkande 63.

Reservation 5 (mp)

7. Inrättande av en utvecklingsfond

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr422 yrkande 62.

Reservation 6 (fp, mp)

8. Filmkatalog

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr222.

9. Handlingsoffentlighet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr418 yrkande 13.

Reservation 7 (kd)

10. Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr429 yrkande 3.

Reservation 8 (kd)

11. Ideella kulturföreningars verksamhet och entreprenad

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr330.

Stockholm den 19 februari 2002

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp), Anne-Katrine Dunker (m) och Gunilla Tjernberg (kd).

Filmavtalet

Genom riksdagens beslut hösten 1996 om att anta nya mål för kulturpolitiken kom de nationella kulturpolitiska målen att utgöra grunden även för den nationella filmpolitiken (jämför prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1 s. 40–41, rskr. 1996/97:129). Statens insatser på filmområdet är knutna till den avtalsmodell som funnits i Sverige sedan år 1963 och som alljämt råder. Nu gällande avtal, 2000 års filmavtal, avser tiden den 1 januari 2000 t.o.m. den 31 december 2004. De avtalslutande parterna är, förutom staten, filmbranschen, dvs. Sveriges Biografägareförbund, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Riksföreningen Våra Gårdar, Sveriges Filmuthyrareförening och Föreningen Sveriges Filmproducenter, samt TV-företagen Sveriges Television AB (SVT) och TV 4 AB (jämför prop. 1989/99:131, bet. 1999/2000:KrU5, rskr. 1999/2000:13). Enligt 13 § i filmavtalet skall Svenska Filminstitutet använda de medel som tillförts institutet för följande ändamål:

1. Produktionsstöd till svensk film
2. Stöd till distribution och visning av film i hela landet
3. Stöd till filmkulturell verksamhet m.m.

Produktionsstödet till svensk film omfattar förhandsstöd (till långfilm, barn- och ungdomsfilm, kort- och dokumentärfilm samt utvecklingsstöd), publikrelaterat stöd samt upphovsmannastöd. Peter Hald, vice vd för Svenska Filminstitutet, har den 13 september 2001 meddelat följande angående det publikrelaterade stödet.

Svenska Filminstitutet kan inte längre garantera utbetalning av PRS till filmer som anmäls från och med 2001-09-13.

Stödet har en begränsad budget som Filminstitutet inte har befogenhet att öka och den fortsatta framgången för svensk film har inneburit att många filmer anmäls och att de filmer som haft premiär i hög utsträckning varit berättigade till sina maximala stödbelopp, vilket tillsammans inneburit att de anslagna medlen för avtalsperioden redan intecknats.

Filminstitutet kommer fortsatt att ta emot anmälningar från de producenter som beslutar sig för att starta inspelningar, trots att ingen garanti om framtida utbetalning av PRS kan ges. Om ytterligare medel kan tillföras stödformen och om de filmer som redan garanterats PRS ej uppnår sina maximala belopp kommer dessa medel att garanteras anmälda filmer enligt en turlista som baserar sig på anmälningsdatum.

För att anmälan skall anses inlämnad måste samtliga dokument som krävs enligt bestämmelserna bifogas och filmen måste ha premiär inom ett år från anmälningsdatum. För en film som av särskilda skäl har en lång produktionstid kan styrelsen bevilja undantag från ettårsregeln. De stödbelopp som filmerna är berättigade till fastställs som tidigare av Filminstitutet i enlighet med filmavtalets bestämmelser.

Filminstitutet arbetar, i kontakt med kulturdepartementet och producentföreningen, på alternativ till att förbättra den uppkomna situationen. I det arbetet ingår en översyn av stödets nuvarande procentsatser och övriga stöd.

EU och filmpolitiken

Kulturminister Marita Ulvskog har på utskottets begäran den 23 oktober 2001 lämnat information om kulturfrågor i EU, bl.a. på filmområdet och det audiovisuella området. Utskottet har därefter tagit del av regeringens faktagromemoria om Europeiska kommissionens meddelande om film (2001/02:FPM13). Av faktagromemorian framgår att syftet med kommissionens meddelande¹ är att avgöra vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra produktionen och öka spridningen av europeiska audiovisuella produkter i Europa, främst med inriktning på biofilm (jämför bet. 2001/02:KrU1 s. 100). Som uppföljning till meddelandet planerar kommissionen ett antal studier, främst rörande klassificeringsmetoder, finansiella flöden inom den audiovisuella sektorn och bevarande av det audiovisuella arvet.

Av faktagromemorian framgår även att det i dag finns ett antal olika nationella stödsystem som syftar till att genom audiovisuella produktioner säkra den nationella eller regionala kulturen. Stöd som snedvrider konkurrens är förbjudet enligt artikel 87.1 i EG-fördraget. Artikel 87.3 medger dock undantag för stöd som främjar kultur. Då det under år 1997 framförts klagomål mot det franska stödsystemet för filmproduktion, vilket ansågs skapa problem genom krav på s.k. territorialisering (att en viss andel av filmbudgeten måste spenderas inom landet), har kommissionen därför fastställt vissa kriterier som skall vara uppfyllda för att ett stödsystem skall bli godkänt. Det medges att en viss nivå av territorialisering kan vara nödvändig för att den kunskap och expertis som finns inom landet skall kunna bevaras. Högsta tillåtna nivå för s.k. territorialisering skall beslutas så snart kommissionen avslutat sin pågående granskning av medlemsstaternas stödsystem.

Kommissionen bekräftar att svåra filmer och lågbudgetfilmer kan erhålla högre statligt stöd än 50 %, samt att medlemsstaterna själva definierar begreppen svår film och lågbudgetfilm. En högre stödnivå än 50 % skall också accepteras för filmer som anses gynna spridandet av vissa språk och kulturer. Dessa bestämmelser är giltiga åtminstone t.o.m. juni 2004, under förutsättning att de inte visar sig störa konkurrensförhållandena inom EU.

Kommissionens meddelande föranleder, enligt faktagromemorian, inga ändringar av det gällande svenska filmstöd som regleras genom 2000 års filmavtal. Meddelandet innehåller inte heller några faktiska förslag på nationell nivå och innebär således inga finansiella åtaganden. Sverige välkomnar syftet med kommissionens meddelande och framhåller att det är bra att kommissionen antagit ett integrerat synsätt och därmed analyserar samtliga verksamheter inom den audiovisuella industrin, från produktion till visningsverksamhet. Sverige uppskattar att kommissionen klargör vilka riktlinjer som

¹ Dokumentbeteckning: KOM (2001) 534 slutlig. Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och Sociala Kommittén och Regionkommittén om vissa rättsliga aspekter på biofilm och annan audiovisuell produktion.

gäller för statligt stöd, men betonar vikten av att den audiovisuella sektorn främst ses som en grundläggande kulturell aktivitet. Det framhålls även vara viktigt att åtgärder som vidtas som en följd av de studier och översyner som planeras inte inverkar menligt på möjligheterna att bedriva en nationell kulturpolitik.

Den 5 november 2001 antogs en resolution enhälligt i ministerrådet – resolution om utvecklingen av den audiovisuella sektorn – vilken berörde flera av de frågor som tagits upp i meddelandet, refererat ovan.

Inför kommande ministerrådsmöte den 23 maj 2002 om kultur och audiovisuella frågor har aviserats att kommissionens meddelande om film kommer att utgöra en informationspunkt för mötet.

Övrig information

Utskottet har under våren 2002 informerats av representanter från Statens biografbyrå om frågor inom myndighetens verksamhetsområde.

Utskottets överväganden

Filmfrågor med anknytning till 2000 års filmavtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om

- utvärdering av 2000 års filmavtal, *jämför reservation 1 (m, fp)*,
- regionala filmcentrum, *jämför reservation 2 (kd)*,
- kvalitetsbegreppet, *jämför reservation 3 (kd)*,
- folkrörelsernas filmverksamhet,
- en satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område, *jämför reservation 4 (v)* och
- projektet Film i Sameland och Tornedalen, *jämför reservation 5 (mp)*.

Utvärdering av 2000 års filmavtal

Motionen

I motion Kr205 (m) begärs en utvärdering av 2000 års filmavtal. Motionärerna anser att detta bör göras i syfte att se om det nya filmavtalet levt upp till de mål som regering och riksdag fastställde genom sina beslut hösten 1999. Detta bör göras under år 2002 och redovisas för riksdagen under första kvartalet 2003 (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Begäran om en utvärdering av nu gällande filmavtal har tidigare behandlats i betänkande 1999/2000:KrU1 (s. 66–67). Utskottets mening var då att man förutsatte att filmavtalet kommer att utvärderas i god tid före utgången av avtalsperioden, dvs. före den 31 december 2004.

I filmavtalet finns inskrivet att parterna får påkalla överläggningar om villkoren i avtalet då detta varit i kraft i två år. Sådana s.k. kontrollstationsförhandlingar har inletts i januari 2002 mellan Kulturdepartementet och övriga parter. En utvärdering av 2000 års filmavtal kommer dessutom att göras av Filminstitutet.

Utskottet har uppmärksammat att det publikrelaterade stödet till filmproduktion är intecknat för resten av innevarande avtalsperiod, något som skapat oro inom filmbranschen.

Med anledning av de överläggningar som nu pågår mellan parterna i filmavtalet samt den utvärdering som görs av Filminstitutet finner utskottet att det i nuläget inte finns skäl att av regeringen begära någon ytterligare utvärdering av 2000 års filmavtal och av hur det tillämpas. Utskottet utgår från att en större utvärdering kommer att göras i god tid före den nuvarande avtalspe-

riodens slut. Motion Kr205 (m) yrkande 12 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Regionala filmcentrum

Motionen

I motion Kr418 (kd) anføres att frågan om resurser till nya regionala filmcentrum bör tas upp vid avstämningen av filmavtalet (de s.k. kontrollstationerna). Motionärerna framför att Filminstitutet saknar möjlighet att ge ekonomiskt stöd till de nya regionala filmcentrum som nu kommit i gång med egen verksamhet (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Stödet till regionala resurscentrum syftar till att främja regional och lokal filmkultur med tyngdpunkt på insatser med inriktning på barn- och ungdomsverksamhet. Stödet skall stimulera utveckling av filmverksamhet över hela landet. För verksamhetsåret 2002 har sammanlagt 18 700 000 kronor fördelats till 20 regionala resurscentrum för film och video samt regionala filmproduktionscentrum. I den angivna summan är inräknat både stöd från Filminstitutet och det regionala projektstöd om 700 000 kronor som delats ut av Stiftelsen Framtidens kultur till tre av de regionala aktörerna. Filminstitutet har i sitt budgetunderlag för år 2002 ansökt om ökade medel för fortsatt utbyggnad av regionala resurscentrum. Några ytterligare medel utöver det överenskomna i filmavtalet har emellertid inte anvisats av riksdagen för år 2002.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att frågan om regionala filmcentrum ingår i den pågående avstämningen av filmavtalet och i den översyn av filmavtalet som görs av Filminstitutet. Riksdagen bör dock inte göra något uttalande under pågående avtalsperiod t.ex. om hur regionala filmcentrum runt om i landet skall stödjas. Slutsatser om hur avtalet fungerat och tillämpats får dras när en utvärdering görs mot slutet av avtalsperioden. Motion Kr418 (kd) yrkande 11 avstyrks därmed.

Kvalitetsbegreppet

Motionen

I motion Kr418 (kd) framförs att definitionen av kvalitetsbegreppet bör tydliggöras inför nästa filmavtalsperiod. Motionärerna pekar på den formulering i filmavtalet som säger att det statliga filmstödet skall gå till svensk kvalitetsfilm och menar att detta kräver en diskussion om vad kvalitet står för då det tas som utgångspunkt för hur filmstödet fördelas. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med förslag till hur begreppet "kvalitetsfilm" skall definieras och tillämpas (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om sitt ställningstagande i frågan om kvalitetsdefinition hösten 1999 (bet. 1999/2000:KrU5 s. 6). Ett yrkande liknande det nu aktuella avstyrktes då med hänvisning till att det inte är lämpligt att riksdagen fastställer en definition av kvalitetsbegreppet. Utskottet konstaterar nu, liksom då, att kvalitetsbegreppet ingalunda är entydigt. Det kan t.ex. i lika hög grad handla om konstnärlig kvalitet som om teknisk kvalitet eller upplevd kvalitet. Tankar kring kvalitetsbegreppet har utvecklats bl.a. i Kulturutredningens betänkande Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84 s. 88). Eftersom uppfattningen om vad som är kvalitet ständigt förändras, samtidigt som ett av de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt syftar till bl.a. konstnärlig förnyelse och kvalitet, vill utskottet framhålla vikten av att det ständigt förs en livaktig diskussion om vad som är kvalitet. Utskottet vill även åter erinra om sin tidigare ståndpunkt, att det måste vara självklart att filmkonsulenter och övriga ansvariga vid Filminstitutet i sin yrkesutövning följer den tekniska och konstnärliga utvecklingen på området och att de därmed har goda möjligheter att ständigt hålla diskussionen levande om kvalitetsbegreppets innehåll. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr418 (kd) yrkande 12.

Folkrörelsernas filmverksamhet*Motionen*

I motion Kr315 (s) framhålls vikten av att även de minsta barnen får tillgång till ett utbud av kvalitetsfilm som kan visas över hela landet. Motionärerna menar att de ideella organisationernas roll i detta sammanhang inte bör underskattas. Den filmverksamhet för barn som Filminstitutet initierat – Knattebio i klubbform – borde vara möjlig att bedriva i samarbete med de ideella folkrörelserna, såsom Unga Örnar, Folkets Hus och Våra gårdars barn. Motionärerna anser vidare att det vore mera framtidsinriktat om de bidrag som ges också kunde avse film som visas på dvd, storbildsvideo m.m. I motionen begärs att riksdagen skall tillkännage för regeringen vad som i motionen anförts om folkrörelsernas möjlighet att bedriva filmverksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare tagit ställning till ett yrkande liknande det nu aktuella (senast i bet. 2000/01:KrU2 s. 9–10) och då framhållit att det är viktigt att de minsta barnen får tillgång till ett utbud av kvalitetsfilm som kan visas över hela landet. Utskottet uttalade att det borde vara möjligt för Filminstitutet att i samarbete med de nämnda organisationerna distribuera och visa de filmer som ingår i Knattefilmpaketet. Utskottet har inhämtat att visningsorganisationerna kan ansöka om att få visa detta paket och att så också sker. Utskottet finner att det vore önskvärt att se över resultatet av ett sådant samarbete, inom filmavtalets ram, med avseende på de ideella folkrörelsernas möjlighet att bedriva filmverksamhet för barn. Utskottet förutsätter att kommande utvärdering av hur avtalet fungerat och tillämpats innefattar både denna fråga och

frågan om sådana nya former av filmdistribution som nämns i motionen. Utskottet anser dock att motionen inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida under pågående avtalsperiod. Motion Kr315 (s) avstyrks med hänvisning till det anförda.

En satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område

Motionen

I motion Kr420 (v) framförs en begäran om att regeringen skall ta initiativ till samtal med Svenska Filminstitutet om möjligheterna att göra en kulturpolitisk satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område (yrkande 5). Motionärerna framhåller att en framtida filmproduktion på minoritetsspråken hör till de viktigaste satsningarna för att stärka språket hos unga kvinnor och män. Förutom att stärka identiteten och språket hos den egna gruppen kommunicerar filmen också med andra grupper. Motionärerna anför att de nationella minoriteternas behov aldrig aktualiserades vid filmavtalets tillkomst, varför detta nu måste repareras i efterhand. Om inget utrymme finns inom avtalets ram bör andra möjligheter övervägas. Motionärerna menar att det behövs en belysning av filmproduktion och distribution samt tillgång till film för de nationella minoriteterna. Om resultatet av diskussioner och genomlysning blir att detta stöd måste läggas utanför filmavtalet bör det prövas om stödet ändå kan hanteras av Svenska Filminstitutet.

Utskottets ställningstagande

År 1999 gav regeringen Statens kulturråd i uppdrag att utreda hur de nationella minoriteternas kultur (samisk, finsk, tornedalsfinsk, romsk samt judisk kultur) skall få ett tillräckligt utrymme i svenskt kulturliv. I Kulturrådets rapport De nationella minoriteterna och kulturlivet (2001:4) framgår bl.a. att satsningar inom film och rörlig bild är av stor betydelse. Filminstitutet har därför, på begäran av Kulturrådet, bifogat ett yttrande till utredningen där det framförs att filmkulturella åtgärder inte var föremål för diskussion i filmavtalsförhandlingarna. Det är därför inte möjligt att inom nu gällande filmavtal specifikt göra några filmkulturella satsningar på de nationella minoriteterna. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att den aktuella motionen i nuläget inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motion Kr420 (v) yrkande 5 avstyrks därmed.

Projektet Film i Sameland och Tornedalen

Motionerna

I motion Kr420 (v) framförs en begäran om att regeringen skall ta initiativ till samtal med Kulturrådet och Svenska Filminstitutet om förutsättningarna för att förverkliga projektet Film i Sameland och Tornedalen (yrkande 4). I motion Kr422 (mp) framförs att samisk och tornedalsk filmproduktion bör ges positiv särbehandling i form av särskilt avsatta medel (yrkande 63).

Utskottets ställningstagande

Som anförts i tidigare avsnitt är det i dag inte möjligt att – inom ramen för 2000 års filmavtal – låta filmproduktion med anknytning till viss nationell minoritet ges positiv särbehandling i form av särskilt avsatta medel. Filminstitutet har därför i sitt budgetunderlag för 2002 äskat 2 miljoner kronor för att projektet Film i Sameland och Tornedalen skall kunna förverkligas. Utskottet har inhämtat att Filminstitutet har för avsikt att återkomma med förslaget i budgetunderlaget för år 2003. Frågan bör således övervägas i kommande budgetarbete, varför motionerna Kr420 (v) yrkande 4 och Kr422 (mp) yrkande 63 avstyrks.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- inrättande av en utvecklingsfond, *jämför reservation 6 (fp, mp)*,
- filmkatalog,
- handlingsoffentlighet, *jämför reservation 7 (kd)*,
- kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film, *jämför reservation 8 (kd)* och
- ideella kulturföreningars verksamhet och entreprenad.

Inrättande av en utvecklingsfond

Motionen

I motion Kr422 (mp) hänvisar motionärerna till betänkandet Bidrag till fri svensk TV-produktion (SOU 1997:172) och förslaget i detta om att en fond skall inrättas för att ytterligare stödja svensk kvalitetstelevision producerad utanför de sändande bolagen. Motionärerna anser att regeringen skall ta fasta på förslaget och yrkar att en utvecklingsfond för fria filmare skall inrättas (yrkande 62).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat ett liknande yrkande (senast i bet. 2000/01: KrU2 s. 8) och då framhållit att riksdagen inte skall föregripa regeringens överväganden med anledning av det utredningsförslag till vilket motionärerna i sitt yrkande an knyter. Därtill har utskottet påmint om att 2000 års filmavtal innehåller bestämmelser om stöd till produktion av långfilm, barn- och ungdomsfilm samt dokumentärfilm. Inom ramen för filmavtalet finns även ett s.k. utvecklingsstöd (19 §) som omfattar projektstöd till manusförfattare, producer och regissörer, växthusverksamhet för unga filmskapare, stöd till fortbildning för etablerade filmskapare samt företagsstöd till oberoende producer. Utskottet har nu inhämtat uppgift om att det utredningsförslag den

aktuella motionen anknyter till inte längre är aktuell som underlag för några förslag från regeringen. Därvid hänvisas till propositionen om radio och TV i allmänhetens tjänst (2000/01:94). Utskottet avstyrker motion Kr422 (mp) yrkande 62.

Filmkatalog

Motionen

I motion Kr222 (v) föreslår motionärerna att riksdagen skall begära förslag från regeringen om finansiering av en årligt utkommande filmkatalog över alla kort- och dokumentärfilmer som producerats i landet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har från Filminstitutet inhämtat att behovet av en filmkatalog av det slag motionärerna föreslår i stor utsträckning bör kunna tillgodoses genom den filmkatalog, Svenska bilder, som årligen utkommer i samband med filmfestivalen i Göteborg. Filminstitutet framhåller samtidigt att det saknas en barnfilmskatalog och att planer finns på att försöka få fram en nordisk barnfilmskatalog. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr222 (v).

Handlingsoffentlighet

Motionen

I motion Kr418 (kd) framförs att offentlighetsprincipen bör gälla för Svenska Filminstitutet liksom för andra stiftelser och förbund som fördelar statliga medel. Motionärerna anser att riksdagen borde ställa krav på att offentlighetsprincipen skall gälla de delar av verksamheten som rör statliga medel (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har, liksom tidigare framförts i betänkande 1999/2000:KrU5 (s. 16), förståelse för motionärernas yrkande. Samtidigt är utskottet medvetet om den speciella situation som gäller för Filminstitutet och som innebär att en mycket stor del av den totala verksamheten finansieras med medel som inte är statliga. Utskottet förutsätter att Filminstitutet så långt det är möjligt tillämpar öppenhet i sin verksamhet. Motion Kr418 (kd) yrkande 13 avstyrks därmed.

Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film

Motionen

I motion Kr429 (kd) föreslås att riksdagen som sin mening skall tillkännage för regeringen vikten av film- och beteendevetenskaplig kompetens vid bestämning av åldersgräns på film (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Statens biografbyrå sätter åldersgränser på filmer som skall visas offentligt i Sverige. En film kan vara barn tillåten eller tillåten från sju, elva eller femton år. Besluten om åldersgräns grundar sig på om framställningen kan vålla ”psykisk skada för den aktuella åldersgruppen”. Beslut som fattats av Statens biografbyrå angående åldersgräns på film kan överklagas av filmens producent till kammarrätten. Enligt 22 § lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram består kammarrätten av tre lagfarna ledamöter samt två särskilda ledamöter vid prövning av mål enligt denna lag. Av de särskilda ledamöterna skall en ha särskilda kunskaper om film och en i beteendevetenskap. Även om en av de särskilda ledamöterna är frånvarande får målet avgöras om tre av kammarrättens ledamöter är ense om domslutet. I praktiken innebär detta att beslut kan fattas utan att någon särskild ledamot med kunskaper i beteendevetenskap eller film deltar. Den nuvarande ordningen, där Biografbyråns beslut kan överklagas till kammarrätten, tillkom år 1991 i samband med att lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram antogs av riksdagen.

I en riksdagsdebatt den 25 januari 2001 besvarade kulturminister Marita Ulvskog den interpellation som riksdagsledamoten Lennart Kollmats (fp) ställt om vilka åtgärder hon tänkte vidta för att stärka kompetensen i filmgranskningsärenden som rör barnpublik (ip 2000/01:180). I interpellationssvaret hänvisades till att Våldsskildringsrådet bl.a. skulle pröva erfarenheterna av att kammarrätten avgör filmärenden sedan Statens biografbyrås beslut har överklagats. Vidare framförde kulturministern att man efter Våldsskildringsrådets granskning skulle överväga om lagstiftningen på området behövde ses över. Våldsskildringsrådet har nu i sin rapport (dnr 3/2002) till regeringen om erfarenheter av regeln om vuxenmedverkan på biograf angivit att det kan finnas skäl att diskutera balansen mellan juridisk expertis, barnexpertis och filmexpertis vid kammarrätten och att även åter beakta de resonemang i frågan som fördes i Våldsskildringsutredningens betänkande från år 1989 (SOU 1989:28). Då frågan härmed aktualiserats utgår utskottet från att regeringen noga överväger behovet av att lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram ses över i detta hänseende. Utskottet avstyrker därmed motion Kr429 (kd) yrkande 3.

Ideella kulturföreningars verksamhet och entreprenad

Motionen

I motion Kr330 (v) framför motionären en begäran om att lagstiftningen bör ses över vad det gäller ideella kulturföreningars möjlighet att bedriva sin verksamhet, då kommun och landsting lägger ut liknande verksamhet på entreprenad. I motionen framförs att kommun och landsting inte bör kunna lägga ut på entreprenad en verksamhet som redan bedrivs av en ideell förening. Bakgrunden till motionen är en konflikt i Helsingborgs kommun rörande filmverksamhet på Röda Kvarn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inhämtat information i det aktuella fallet. I Helsingborgs kommun invigs under våren 2002 ett nytt kulturhus där olika kulturverksamheter skall inrymmas. En del av dessa kulturverksamheter rymdes tidigare i det samlade kulturhus som Röda Kvarn utgjorde, vilket Helsingborgs kommun hyrt av privat fastighetsägare. Då det nya kulturhuset inte har någon biograf-salong hyr kommunen även fortsättningsvis Röda Kvarn, nu ombyggd till en permanent biograf. Kommunen har ingått ett samarbetsavtal med Triangel-film AB som skall driva biografen affärsmässigt. Av samarbetsavtalet framgår följande: "Triangel-film skall också upplåta, om utrymme finns, biografen till ideella organisationer inom filmområdet i Helsingborg (exempelvis Folkets Bio och Filmstudion) till självkostnadspris."

Utskottet anser att det aktuella yrkandet i motion Kr330 (v) om en översyn av i motionen icke preciserad lagstiftning, angående ideella föreningars rätt att bedriva verksamhet i en av kommunen hyrd fastighet, bör avslås av riksdagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvärdering av 2000 års filmavtal (punkt 1)

av Elisabeth Fleetwood (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m), Ana Maria Narti (fp) och Anne-Katrine Dunker (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr205 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att det med anledning av den kritik som framkommit angående 2000 års filmavtal finns skäl för riksdagen att av regeringen begära en utvärdering redan under år 2002 av 2000 års filmavtal, att redovisas snarast och absolut senast år 2003, så som det anförts i motion Kr205 (m) yrkande 12.

2. Regionala filmcentrum (punkt 2)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr418 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att i frågan om resurser för regionala filmcentrum bör åtgärder vidtas utöver den avstämning och den översyn av filmavtalet som nu pågår. Såsom det anförs i motion Kr418 (kd) yrkande 11, är det angeläget att se över de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva verksamhet vid de regionala filmcentrum som nu etablerats. Att erhålla projektstöd från Stiftelsen Framtidens kultur – vilket nu är fallet för tre regionala filmcentrum – är ingen långsiktig lösning. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag angående hur regionala filmcentrum kan ges likvärdiga förutsättningar att bedriva sina verksamheter.

3. Kvalitetsbegreppet (punkt 3)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr418 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att begreppet kvalitet är centralt då det gäller inriktningen på de framtida insatserna för filmen. Om kvalitetsbegreppet skall användas vid Filminstitutets bidragsgivning måste det tydliggöras. Det är, som anförs i motion Kr418 (kd) yrkande 12, angeläget att definitionen inte blir för stelbent och inskränkt utan uppmuntrar den konstnärliga friheten, bredden och mångfalden. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till en definition av vad som kan inbegripas i begreppet kvalitetsfilm.

4. En satsning på de nationella minoriteterna inom filmens område (punkt 5)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr420 yrkande 5.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion Kr420 (v) yrkande 5, vill vi framhålla att då filmavtalet tillkom aktualiserades aldrig de nationella minoriteternas behov. Vi anser därför att detta bör åtgärdas i efterhand. Vi finner en sådan åtgärd vara befogad eftersom ett antal minoriteter (samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch) fått status som nationella minoriteter i Sverige genom riksdagens beslut den 2 december 1999, då regeringens förslag i propositionen Nationella minoriteter i Sverige (1998/99:143) antogs med bred politisk enighet. Då inget utrymme finns att inom filmavtalets ram göra några särskilda filmkulturella satsningar på de nationella minoriteterna, bör andra möjligheter övervägas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

5. Projektet Film i Sameland och Tornedalen (punkt 6)

av Ewa Larsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr422 yrkande 63 och avslår motion 2001/02:Kr420 yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt min mening bör samisk och tornedalsk filmproduktion få en positiv särbehandling genom att särskilda medel avsätts för deras filmproduktion, vilket föreslås i motion Kr422 (mp) yrkande 63. Riksdagen bör begära att regeringen skall lämna förslag till riksdagen i denna fråga. Motion Kr420 yrkande 4 avstyrks.

6. Inrättande av en utvecklingsfond (punkt 7)

av Ewa Larsson (mp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr422 yrkande 62.

Ställningstagande

Vi anser det vara angeläget att möjligheterna för fria filmare att söka bidrag för sina produktioner ökas. En särskild utvecklingsfond bör därför inrättas för detta ändamål. Regeringen bör lämna förslag i frågan till riksdagen. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr422 (mp) yrkande 62 som sin mening tillkännage för regeringen.

7. Handlingsoffentlighet (punkt 9)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr418 yrkande 13.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna bakom motion Kr418 (kd) yrkande 13, anser vi att det statliga stöd som Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall fördela motsvarar stöd som på andra områden fördelas av offentliga institutioner. Därför bör

dessa förvaltningsuppgifter omfattas av handlingsoffentlighet. Vi delar inte regeringens ställningstagande (prop. 1998/99:131 Ny svensk filmpolitik) att det är omöjligt att skilja ut vilka medel som är allmänna och vilka som utgör bidrag från andra än staten vid stiftelsens handläggning av ärenden. Riksdagen bör därför som sin mening tillkännage för regeringen att offentlighetsprincipen bör gälla för Svenska Filminstitutet. Regeringen bör framlägga förslag i frågan för riksdagen.

8. Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film (punkt 10)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr429 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen, med bifall till motion Kr429 (kd) yrkande 3, som sin mening skall tillkännage för regeringen behovet av att se över lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram, i avseende på hur tillgången på beteendevetenskaplig kompetens skall kunna säkras, då ärenden om fastställande av åldersgräns på film skall avgöras.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Projektet Film i Sameland och Tornedalen (punkt 6)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Vi menar att ett resurscentrum för samisk och tornedalsfinsk film är ett viktigt komplement till den redan existerande strukturen av regional film och ett viktigt bidrag till att utveckla Sverige som filmnation. Vål medvetna om att det inom nu gällande filmavtal inte är möjligt att specifikt göra några filmpolitiska satsningar på de nationella minoriteterna, vill vi ändå lyfta fram behovet av filmsatsningar av detta slag. Ett stort ansvar vilar på regeringen, som borde kunna ta initiativ till samtal med Kulturrådet och Svenska Filminstitutet om förutsättningarna för att förverkliga det samiska och tornedalsfinska filmprojektet Film i Sameland och Tornedalen (FIST).

2. Kammarrättens samråd med beteendevetare inför beslut om åldersgräns på film (punkt 10)

av Ewa Larsson (mp) och Ana Maria Narti (fp).

Vi har valt att inte reservera oss till förmån för motion Kr429 (kd) yrkande 3 om vikten av att kammarrättens beslut i ärenden som rör överklaganden av åldersgräns på film, fattas i samråd med barnexpertis. Vi vill dock påminna om att det även finns andra sätt på vilka barn kan skyddas mot filmer som kan vålla dem psykisk skada. Med anledning av den information som utskottet fått vid ett möte med representanter från Statens biografbyrå, vill vi anföra att det finns exempel från andra länder att beakta vad det gäller att avgöra hur lämplig ålder för att se viss film kan bedömas. Vi vill i sammanhanget lyfta fram, såsom vi skrivit i vår motion Kr419, exemplet med föräldrarådgivning och angivna rekommendationer för åldersgräns på film.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2001

2001/02:Kr205 av Bo Lundgren m.fl. (m):

12. Riksdagen begär hos regeringen en utvärdering av 2000 års filmavtal i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:Kr222 av Peter Pedersen m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag till finansiering av en årligt utkommande filmkatalog över alla kort- och dokumentärfilmer som producerats i landet.

2001/02:Kr315 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folkrörelsernas möjlighet att bedriva filmverksamhet.

2001/02:Kr330 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över lagstiftningen gällande att ideella kulturföreningars verksamhet inte skall läggas ut på entreprenad av kommuner och landsting.

2001/02:Kr418 av Inger Davidson m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medel till regionala filmcentrum.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en definition av kvalitetsbegreppet inför nästa filmavtalsperiod.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att offentlighetsprincipen bör gälla för Svenska Filminstitutet.

2001/02:Kr420 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v):

4. Riksdagen begär att regeringen tar initiativ till samtal med Kulturrådet och Svenska Filminstitutet om förutsättningarna för att förverkliga projektet Film i Sameland och Tornedalen.
5. Riksdagen begär att regeringen tar initiativ till samtal med Svenska Filminstitutet om möjligheterna att göra en kulturpolitisk satsning på minoriteterna inom filmens område.

2001/02:Kr422 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en filmfond behöver inrättas.

63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att samisk och tornedalsk filmproduktion bör ges positiv särbehandling i form av öronmärkta pengar.

2001/02:Kr429 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av film- och beteendevetenskaplig kompetens vid bestämning av åldersgräns på film.